

NACIONĀLAIS KOPKATALOGS vai NACIONĀLĀ KATALOGU DATU SISTĒMA?

Apšuciems, 07.05.2009.

Anita Goldberga

Ko saka spēkā esoši normatīvie akti?

- **Bibliotēku likums, 15.pants. Bibliotēku pienākumi:**
7.punkts: sniegt Nacionālajam kopkatalogam nepieciešamās ziņas par bibliotēkas krājumu;

Likums Par Latvijas Nacionālo bibliotēku,
6.pants: [LNB] organizē un veido Latvijas bibliotēku kopkatalogu sistēmu, lai nodrošinātu izmantotājus ar ziņām par visiem valstī esošajiem informācijas resursiem

- **Bibliotēku likums, 20.pants. Nacionālais kopkatalogs**

(1) Nacionālais kopkatalogs ir ziņu kopums par visu valsts akreditētajās bibliotēkās esošo iespaiddarbu un citu dokumentu krājumiem.

(2) Nacionālo kopkatalogu veido Latvijas Nacionālā bibliotēka.

(3) Nacionālā kopkataloga veidošanā piedalās ikviena akreditēta bibliotēka, regulāri bez maksas sniedzot ziņas par tās krājumā esošajiem iespaiddarbiem un citiem dokumentiem un tajā notikušajām pārmaiņām.

(4) Nacionālajā kopkatalogā iekļaujamo ziņu apjomu, šā kataloga veidošanas un izmantošanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Ministru Kabineta noteikumi Nr.356 Nacionālā kopkataloga veidošanas un izmantošanas kārtība

- **3. Bibliogrāfiskās ziņas sniedz [saīsināts]:**

3.1. bibliotēkas, kuras izmanto automatizēto datu apstrādes sistēmu un ir pievienotas tīklam "Internet", – katru dienu MARC (mašīnlasāmā kataloga) formātā ? ? ? ;

3.2. bibliotēkas, kuras izmanto automatizēto datu apstrādes sistēmu un nav pievienotas tīklam "Internet" - diskētē ? ? ? ;

3.3. bibliotēkas, kuras neizmanto automatizēto datu apstrādes sistēmu, bet ir pievienotas tīklam "Internet", – katru dienu, nosūtot sarakstu pa elektronisko pastu ? ? ? ;

3.4. bibliotēkas, kuras ir nodrošinātas ar datoriem: iesniedzot disketi ar attiecīgo sarakstu ? ? ? ;

3.5. bibliotēkas, kuras strādā, izmantojot kartīšu katalogus: iesniedzot attiecīgo sarakstu ? ? ? ;

Ministru kabineta noteikumi Nr.436 Latvijas Nacionālās bibliotēkas nolikums

- 3.4.: [LNB]
  - organizē un koordinē bibliotēku krājumu atspoguļošanu elektroniskajos kopkatalogos,
  - nodrošina bibliogrāfiskās kvalitātes kontroli valstī

KĀ???

- **IETVEROT:**
  - **NACIONĀLĀS BIBLIOGRĀFIJAS DATU BĀZĒS** visu Latvijas publikāciju MARC aprakstus,
  - **LNB KATALOGĀ** – visu jaunāko, svarīgāko, vairāk pieprasīto;
- **VEIDOJOT:**
  - **AUTORITĀTĪVO DATUBĀZI** (arī DiBi metadatu kontrolei);
- **TULKOJOT UN ADAPTĒJOT:**
  - bibliotēku nozares **STANDARTUS** un normatīvos dokumentus

PRINCIPI šobrīd:

- visi LNB veidotie DATI pieejami izmantošanai (arī kopēšanai) VISĀM citām bibliotēkām BEZ MAKSAS (arī analītika);
- APTVĒRUMS e-vidē svarīgāks par PERFECTUMU (konvertētie dati);
- nodrošināt piekļuvi PILNTEKSTIEM arvien svarīgāk (Britu bibliotēkas pētījums – periodikā meklē 70% lietotāju, monogrāfijās – 30%)

Vai šodien pastāv NACIONĀLAIS KOPKATALOGS?

- FIZISKI ???
- VIRTUĀLI

- Spēkā esošie MK noteikumi:
- “Nacionālā **KOPKATALOGA** veidošanas un izmantošanas kārtība”
- **Projekts:**
- “Nacionālās katalogu **DATU SISTĒMAS** veidošanas un izmantošanas kārtība”

2 būtiskākie punkti MK noteikumu projektā (1):

- **Katalogu datu sistēmas kvalitātes kontroli nodrošina akreditēto bibliotēku ierakstu atbilstība:**
  - **starptautiski atzītiem un Latvijā Muzeju, arhīvu, bibliotēku standartizācijas tehniskās komitejas apstiprinātiem standartiem un normatīvajiem dokumentiem (skat...);**
  - **Nacionālajai autoritatīvajai datubāzei.**

2 būtiskākie punkti MK noteikumu projektā (2):

- **Bibliogrāfisko ierakstu lejupielādē jāievēro sekojoša Latvijas avotu hierarhija:**
  - **nacionālās bibliogrāfijas monogrāfiju datubāze;**
  - **valsts nozīmes zinātnisko bibliotēku kopkatalogs;**
  - **citi kopkatalogi;**
  - **reģionālie katalogi.**

- **VAI ŠĀDI PRINCIPI IR PIENĒMAMI?**
- **VAI IR VAJADZĪGI SPECIĀLI MK NOTEIKUMI?**

Bibliotēku likuma 20.panta esošā redakcija : priekšlikums

- (1) **Nacionālais kopkatalogs** ir ziņu kopums par visu valsts akreditētajās bibliotēkās esošo iespaidarbu un citu dokumentu krājumiem.
  - (2) Nacionālo kopkatalogu **veido** Latvijas Nacionālā bibliotēka.
  - (3) Nacionālā kopkataloga veidošanā piedalās ikviena akreditēta bibliotēka, **regulāri bez maksas sniedzot ziņas par tās krājumā esošajiem iespaidarbiem un citiem dokumentiem un tajā notikušajām pārmaiņām.**
- (1) **Nacionālā katalogu datu sistēma** sniedz ziņu kopumu par visās valsts akreditētajās bibliotēkās esošajiem krājumiem.
  - (2) Latvijas Nacionālā bibliotēka **nosaka datu sistēmas kvalitātes principus** saskaņā ar starptautiski atzītiem standartiem un normatīviem dokumentiem.
  - (3) Nacionālās katalogu datu sistēmas veidošanā piedalās ikviena akreditēta bibliotēka, **atspoguļojot savu krājumu atbilstošā katalogu datu sistēmas līmenī saskaņā ar noteiktajiem kvalitātes principiem.**

KM Bibliotēku nodaļas priekšlikumi:

- **organizēt profesionāļu diskusijas;**
- **neatteikties no “kopkataloga” jēdziena;**
  - **atteikties no MK noteikumiem Nr.356 un nodot pilnvaras LNB (1. variants);**
  - **MK noteikumi nosaka reālo kopkataloga arhitektūru/sistēmu valstī, ieviešot skaidrību par to, vai 109 novadi veido savus atsevišķus kopkatalogus (2. variants)**

LNB komentāri:

- **LNB ir jau organizējusi profesionāļu diskusiju 2 līmeņos savas kompetences ietvaros – rezultāts: MK noteikumu projekts;**
- **Nacionālais kopkatalogs var būt tikai virtuāls; LNB to fiziski nevar kontrolēt, bet nosaka prasības datu kvalitātei neatkarīgi no tā, kādā akreditētā bibliotēkā tie veidoti;**
- **Atteikties no MK noteikumiem Nr.356 bija LNB sākotnējais priekšlikums;**
- **LNB nevar noteikt KK arhitektūru novadu līmenī – tiktu pārkāpts subsidiaritātes princips.**

Paldies par pacietību!

Lūdzu rakstiskus ieteikumus:

anita.goldberga@lnb.lv

- **Subsidiaritātes princips** — publiskās varas pienākumus pēc iespējas realizē tā vara, kas atrodas vistuvāk personai un spēj nodrošināt pienākumu efektīvu īstenošanu zemākā pārvaldes līmenī [viens no valsts pārvaldes pamatprincipiem].
  - **Reģionālās attīstības likums (2002)**